



درس دهم

یاری از نماز و روزه

نکته خدای مهربان برای زندگی ما انسان‌ها برنامه‌ای تنظیم کرده که در بردارنده احکام و وظایف گوناگونی در ارتباط با خدا، خود، خانواده، جامعه و خلقت است. با عمل به این برنامه و احکام و دستورات آن، انسان می‌تواند در مسیر نزدیک شدن به خدا گام بردارد و به رستگاری در دنیا و آخرت برسد. اگرچه تمامی این احکام و دستورات در جهت مصلحت ما است؛ اما انسان دوست دارد حکمت و علت احکام الهی را بداند و با معرفت بیشتر دستورات الهی را انجام دهد. **نکته** خدای متعال برخی از فایده‌های مهم‌ترین احکام خود را از طریق آیات قرآن کریم و سخنان معصومان به اطلاع ما رسانده است. در این درس با فایده دو عمل مهم در زندگی هر فرد مسلمان، یعنی نماز و روزه آشنا می‌شویم و پاسخ سؤالات زیر را می‌یابیم:

۱- چرا در هر روز، پنج بار به نماز می‌ایستیم؟

۲- حکمت روزه چیست؟ چرا یک فرد مسلمان باید روزه بگیرد؟

۳- احکام دیگر روزه کدام‌اند؟

حسین عیسی پور
منطقه سردشت درآهول

۱. دو فایده برای نماز و روزه بنویسید؟ ۱. یاد خدا ۲. دوری از گناه

۲. مهمترین فایده روزه را بنویسید؟ تقوا

خداوند در آیات مختلفی، فایده‌های نماز و روزه را بیان فرموده است. دو فایده نماز عبارت‌اند از:

۱- یاد خدا، ۲- دوری از گناه.

مهم‌ترین فایده روزه نیز عبارت است از: تقوا.

در این درس به فایده دوم نماز که با فایده روزه؛ یعنی تقوا ارتباط دارد، می‌پردازیم و این دو را با هم

۳. امام علی (ع) انسان‌های بی تقوا را به چه چیزی تشبیه کرده است؟ سوارکاری با اسب چموش و نا آرام

۴. امام علی (ع) انسان‌های با تقوا را به چه چیزی تشبیه کرده است؟ سوارکاری با اسب رام تقوا

■ تقوا

معنی لغات درس:

چموش: سرکش - بد رفتار

لجام: دهانه اسب - افسار

زمام: در اینجا افسار

برای اینکه حقیقت تقوا را دریابیم، ابتدا مثالی را که امیر مؤمنان علی علیه السلام بیان

می‌کنیم. ایشان می‌فرماید:

«مَثَلُ انْسانِ هَایِ بَی تَقوا مَثَلُ سوارکارانی است که سوار بر اسب‌های چموش و سرکشی شده‌اند»

لجام را پاره کرده و اختیار را از دست سوارکار گرفته‌اند؛ به بالا و پایین می‌پرند و عاقبت، سوارکار را

در آتش می‌افکنند. اما مَثَلُ آدم‌های باتقوا، مَثَلُ سوارکارانی است که بر اسب‌های رام سوار شده‌اند و

لجام اسب را در اختیار دارند و راه می‌پیمایند تا اینکه وارد بهشت شوند»^۱

تفاوت اصلی میان این دو سوارکار که یکی به هلاکت می‌رسد و دیگری به رستگاری، در سرکشی و

لجام‌گسیختگی اسب یکی از آنها، و رهوار و مطیع بودن اسب دیگری است.

این لجام‌گسیختگی و سرکشی در انسان بی تقوا و رهواری و مطیع بودن در انسان باتقوا به چه

معناست؟

۶ («تقوا» به معنای «حفاظت» و «نگهداری» است)^۲ انسان باتقوا خودنگهدار است و خود را از گناه

حفاظت می‌کند؛ یعنی بر خودش مسلط است و زمام و لجام نفس خود را در اختیار دارد و نمی‌گذارد نفس

با سرکشی او را در دره‌های هولناک گناه بیندازد (۷) باتقوا، می‌کوشد روزبه‌روز بر توانمندی خود

ببافزاید تا اگر در شرایط گناه و معصیت قرار گرفت، آن قوت و نیرو او را حفظ کند و از آلودگی ننگه دارد.

اکنون این سؤال پیش می‌آید که چگونه تقوا را در خود به وجود آوریم که بتوانیم در مواقع خطر بر

خود مسلط باشیم و از گناه دوری کنیم؟

قرآن کریم راه‌های متعددی برای کسب تقوا به ما نشان داده که در این درس به دو مورد مهم از آنها،

یعنی، «نماز» و «روزه» اشاره می‌کنیم.

۵. نماز با تقوا ارتباط مستقیمی دارد. ص غ

۶. تقوا به چه معناست؟

۷. ویژگی انسان با تقوا را بنویسید؟

۸. قرآن کریم چه راه‌هایی را برای تقویت تقوا پیشنهاد می‌کند؟ نماز و روزه

۱۰. برخی می‌گویند ما نماز می‌خوانیم و تاثیر آن را کمتر در خود مشاهده می‌کنیم و معمولاً دست از رفتارهای قبلی بر نمی‌داریم پس چگونه نماز بازدارنده انسان از زشتی‌ها و منکرات است؟ زیرا آنها نمازشان را شتاب‌زده و بدون رعایت آداب و بی‌کیفیت می‌خوانند پس تاثیر چندانی بر بازدارندگی از گناه ندارد.

۹) انسانی که پنج بار در طول روز نماز به پا می‌دارد، یاد خدا را در دل خود زنده می‌کند و حضور او را در جای جای زندگی احساس می‌کند. توجه به حضور خدا در زندگی و نظارت او بر اعمال، موجب می‌شود تا انسان دست به هر کاری نزند و از گناهان دوری کند. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید:

و نماز را برپا دار،

... وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ

که نماز از کار زشت و ناپسند باز می‌دارد

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

و قطعاً یاد خدا بالاتر است،

و لَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ

و خدا می‌داند چه می‌کنید.

و اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

پیام آیه: نقش انسان در بازدارندگی انسان از گناه

با این حال، برخی می‌گویند: «ما نماز می‌خوانیم اما تاثیر آن را کمتر در خود مشاهده می‌کنیم و معمولاً دست از رفتارهای قبلی بر نمی‌داریم. پس چگونه نماز بازدارنده انسان از زشتی‌ها و منکرات است؟»

شایسته است **دقت** **نکته** تاثیر نماز به تداوم و به میزان دقت و توجه ما بستگی دارد. چنان‌که اگر گفته شود هر کس درس بخواند، موفق می‌شود، طبیعتاً موفقیت همه یکسان نیست و به نحوه و کیفیت درس خواندن آنها بستگی دارد. بنابراین اگر نمازهای روزانه خود را ترک نکنیم و دقت و توجه



خود را در نماز افزایش دهیم، از آن تاثیر خواهیم پذیرفت. نمی‌توان انتظار داشت خواندن چند رکعت نماز شتاب‌زده و بدون رعایت آداب، تاثیر چندانی در ما داشته باشد. اگر تلاش کنیم روزبه‌روز نماز را با کیفیت بهتر و رعایت آداب آن انجام دهیم، به زودی تاثیر آن را خواهیم دید.

هرکدام از ما می‌توانیم این مورد را در میان اطرافیان و بستگان مشاهده کنیم و دریابیم افرادی که به نمازشان توجه بیشتری دارند، در مقایسه با کسانی که نماز نمی‌خوانند، یا نماز خود را شتاب‌زده و بدون رعایت آداب می‌خوانند، از منکرات بیشتری دوری می‌کنند.

نکته اگر به زندانیان و خلاف‌کاران جامعه نگاه کنیم، می‌بینیم که چنین مجرمانی کمتر از میان افراد نمازخوان هستند. همین موضوع نشان می‌دهد که نماز تاثیر خود را گذاشته و هر قدر با توجه و دقت بیشتر انجام شود، تاثیر آن بیشتر هم خواهد شد.

۱۱. طبق سخن امام صادق علیه السلام هر کس بخواند ببیند که نمازش را خدا پذیرفته باید چه کار کند؟

امام صادق علیه السلام می فرماید: «هر کس می خواهد بداند آیا نمازش پذیرفته شده یا نه، باید ببیند که نماز، او را از گناه و زشتی باز داشته است یا نه. به هر مقدار که نمازش سبب دوری او از گناه و منکر شود، این نماز قبول شده است.» (۱۱)



نتیجه اینکه: اگر می بینیم که با خواندن نماز در حال دور شدن از گناهان هستیم، معلوم می شود نمازمان مورد قبول خدا قرار گرفته و اگر نماز، ما را از گناه و زشتی باز ندارد، معلوم می شود که عیب و نقصی در نماز خواندن ما هست. باید جست و جو کنیم تا آن عیب را بیابیم و برطرف کنیم.

اگر نماز را کوچک بشماریم...

اگر نماز را کوچک بشماریم و نسبت به آنچه در نماز می گوئیم و انجام می دهیم درک صحیح داشته باشیم، نه تنها از گناهان که حتی از برخی مکروهات هم به تدریج دور خواهیم شد. از این رو:

اگر در انجام به موقع نماز بکوشیم، بی نظمی را از زندگی خود دور خواهیم کرد.

اگر در پنج نوبت با لباس و بدن پاکیزه به نماز بایستیم، آلودگی های ظاهری ما کمتر خواهد شد.

اگر شرط غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار را رعایت کنیم، کمتر به کسب درآمد از راه حرام

متمایل خواهیم شد.

اگر هنگام گفتن تکبیر به بزرگی خداوند بر همه چیز توجه داشته باشیم، قدرت های دیگر در نظرمان

کوچک خواهند شد و به آنان توجه نخواهیم کرد.

اگر در رکوع و سجود، عظمت خدا را در نظر داشته باشیم، در مقابل مستکبران خضوع و خشوع

نخواهیم کرد.

اگر عبارت «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» را صادقانه از خداوند بخواهیم، به راه های انحرافی دل

نخواهیم بست.

اگر عبارت «غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ» را با توجه بگوئیم، خود را در زمره کسانی

که خدا بر آنها خشم گرفته یا راه را گم کرده اند، قرار نخواهیم داد.

بنابراین؛ با تکرار درست آنچه در نماز می گوئیم و انجام می دهیم به تدریج چنان تسلطی بر خود می یابیم

که می توانیم در برابر منکرات بایستیم و از انجامشان خودداری کنیم.

فهم و درک درست اعمال زیر، انسان را در برابر چه گناهانی حفظ خواهد کرد؟

منکرات	عبارات و اعمال نماز
۱- از پرستش و اطاعت غیر خدا در امان می ماند	۱- خواندن سوره توحید
۲- از شرک و دشمنی با پیامبر و اهل بیت	۲- درود بر پیامبر در تشهد
۳- از ناامیدی خدا و تنبلی و بی توجهی به دنیا و آخرت	۳- دعای قنوت
۴- از تفرقه و دو دستگی	۴- حضور در نماز جماعت
۵- از شرک و عبادت غیر خدا	۵- گفتن عبارت «إِيَّاكَ نَعْبُدُ»
۶- از غفلت از خدا که منشا اصلی قدرت و عزت است.	۶- گفتن عبارت «إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»

تکمیل احکام

در سال های قبل آموختیم که برای انجام نماز، لازم است بدن و لباس ما پاک باشد و در صورتی که به یکی از نجاسات آلوده باشد باید قبل از نماز پاک گردد.

بنابراین، لازم است هر مسلمانی نجاسات را بشناسد و راه پاک کردن اشیای نجس را بداند.

۱۲) همه چیز پاک است، مگر ۱۱ چیز و آنچه در اثر برخورد با آنها نجس می شود.

برخی از نجاسات عبارت اند از:

۱- خون انسان و هر حیوانی که خون جهنده دارد.^۱

۲ و ۳- ادرار و مدفوع انسان و حیوان های حرام گوشتی که خون جهنده دارند.

۴- مردار انسان و هر حیوانی که خون جهنده دارد.

۵ و ۶- سگ و خوک، زنده و مرده آنها نجس است.

۷- کافر (یعنی کسی که به خدای یگانه اعتقاد ندارد).

۸- شراب و هر مایع مستی آور، نجس است.^۲ (۱۲)

همچنین لازم است **نکته** نوشیدن شراب، چه کم و چه زیاد حرام است و در زمره بزرگ ترین

۱- حیوانی که اگر رگ آن را ببرند، خون آن جستن کند، خون جهنده دارد.

۲- برای آشنایی با سایر نجاسات به رساله مرجع تقلید خود مراجعه کنید.

گناهان شمرده شده است. خداوند در قرآن دربارهٔ این عمل ناروا می فرماید:
ای مردمی که ایمان آورده‌اید؛ به راستی شراب و قمار و بت پرستی و تیرک‌های بخت‌آزمایی، پلید و
از کارهای شیطنانی است. پس از آنها دوری کنید تا رستگار شوید. شیطان می‌خواهد با شراب و قمار
بین شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا دور سازد و از نماز باز دارد.^۱

پیام آیه: حُرمت شراب و قمار

پاسخ سوالات شما

مگر خدا به نماز ما نیاز دارد؟ پس برای چه باید نماز بخوانیم؟
اگر همهٔ مردم روبه خورشید خانه بسازند، چیزی به خورشید اضافه نمی‌شود و اگر همهٔ مردم پشت به
خورشید خانه بسازند، چیزی از خورشید کم نمی‌شود. خورشید به مردم نیازی ندارد که رو به سوی او
کنند. این انسان‌ها هستند که برای دریافت نور، سعی می‌کنند خانه‌های خود را روبه خورشید بسازند.
خدا هم به نماز ما هیچ نیازی ندارد؛ بلکه این ما هستیم که به نماز محتاجیم. در حقیقت دستور خدا
برای برپاداشتن نماز تنها به نفع خود ماست و خداوند با امر به نماز خواندن خواهان رشد بندگان خود
است. اما چرا ما به نماز محتاجیم؟

کمتر کسی است که در اثنای کار روزانه، لباسش، دست و صورتش، سر و پایش، و گاهی همهٔ
پیکرش، کثیف نشود و به تنظیف روزانهٔ آنها نیازمند نگردد.

روح ما نیز در میدان زندگی روزانه به همین اندازه یا بیشتر در معرض آلودگی‌هاست؛ آلودگی به
شهوت‌ها، هوس‌ها، خودخواهی‌ها و چشم و هم‌چشمی‌ها، حسد و کینه و انتقام و صدها آلودگی دیگر.
این آلودگی‌ها روح را تیره می‌کند و ما را از مسیر قرب الهی دور می‌سازد و به دام شیطان و
وسوسه‌های شیطنانی می‌افکند.

بنابراین، باید همان‌طور که لباس و تن خود را می‌شوئیم و پاکیزه می‌کنیم، دل و جان خود را هم
شست‌و‌شو دهیم و پاکیزه کنیم.

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: رسول خدا نماز را به چشمهٔ آبی تشبیه کرده است که در برابر خانه
کسی جریان داشته باشد و او هر شبانه روز، پنج مرتبه خود را در آن شست‌و‌شو دهد؛ پس هرگز
آلودگی بر بدن او باقی نمی‌ماند.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۹

۱۳. دو مورد از اعمالی که تاثیر نماز را از بین می برد را نام ببرید؟ ۱. ناراحت کردن پدر و مادر ۲. غیبت کردن

اعمالی که تأثیر نماز را از بین می برند

توجه کنیم که برخی کارها اثر نماز را از بین می برند. باید بکوشیم آن کارها را از زندگی خود بیرون کنیم؛ مانند:

برای سوالات نکته ای

۱- ناراحت کردن پدر و مادر

امام صادق علیه السلام فرمود: «فرزندی که از روی خشم به پدر و مادر خود نگاه کند - هرچند والدین در حق او کوتاهی و ظلم کرده باشند - نمازش از سوی خدا پذیرفته نیست».^۱

۲- غیبت کردن

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به ابوذر فرمود: «هرکس غیبت مسلمانی را کند، تا چهل روز نماز و روزه اش قبول نمی شود؛ مگر اینکه فرد غیبت شده، او را ببخشد».^۲

بیشتر بدانیم

دو رکعت عشق!

ایام عملیات قدس بود که در اورژانس، رزمنده ای را آوردند که هر دو دست او قطع شده بود. وقتی او را برای اتاق عمل آماده می کردند، ایشان را روی برانکارد گذاشتند تا به اتاق عمل ببرند. مسئول تعاون آمد تا از این رزمنده سؤالاتی بپرسد. ولی چشمانش را بسته بود و جواب نمی داد. همگی فکر کردیم شاید شهید شده باشد. به دنبال آن بودیم که مقدمات کار را جهت آزمایش ضربان قلب و احتمالاً انتقال وی به سردخانه آماده کنیم. ناگهان دیدیم که چشمانش را باز کرد و با متانت خاصی گفت: برادر! ببخشید که جواب شما را ندادم؛ چون فکر می کردم اگر به اتاق عمل بروم شاید وقت زیادی طول بکشد؛ نمازم قضا می شود. آن موقع که شما سؤال کردید مشغول خواندن نماز بودم.

حسین عیسی پوره
منطقه سرزشت درفول

۱- اصول کافی، کلینی، ج ۴، ص ۵۰

۲- جامع السعادات، ملا مهدی زراقی، ج ۲، ص ۲۳۴

۳- در انجام عباداتی مانند نماز، دو دسته شرط وجود دارد: یکی شرط صحت و دیگری شرط کمال؛ مثلاً اگر کسی واجبات نماز را درست انجام دهد، نمازش صحیح است؛ یعنی شرایط صحت را دارد و لازم نیست آن را دوباره بخواند. اما برای اینکه این نماز در او اثر داشته باشد و او را از گناهان باز دارد باید شرایط دیگری را هم رعایت کند که به آن شرط کمال می گویند، مثل اینکه با دقت و توجه نماز بخواند. مقصود از قبول شدن یا قبول نشدن در این احادیث، همان داشتن یا نداشتن شرط کمال است. بنابراین کسی نمی تواند به بهانه اینکه غیبت کسی را کرده است، نمازش را تا مدتی نخواند.

۱۴. میزان موفقیت انسان در زندگی به چه چیزی بستگی دارد؟

۱۵. چگونه روزه موجب می‌شود که تقوا و تسلط فرد بر خودش زیادتر شود؟

روزه و تقویت تقوا

میزان موفقیت انسان در رسیدن به هدف (۱۴) به میزان تسلط او بر خویش، خودنگهداری و «تقوا» بستگی دارد و هر قدر هدف بزرگ‌تر باشد، تقوای بیشتری می‌طلبد. (۱۴)

روانشناسان، کارهایی را برای تقویت اراده و تسلط بر خود پیشنهاد می‌کنند تا افراد بتوانند به موفقیت در برنامه‌هایی مانند درس، ورزش، کسب و کار و مانند آن برسند. خداوند، انسان را به عملی راهنمایی می‌کند که اگر آن را به درستی انجام دهد، چنان تسلطی بر خود پیدا می‌کند که می‌تواند موانع درونی را کنار بزند و گام‌های موفقیت به سوی برترین هدف‌های زندگی را به خوبی بردارد. این عمل، «روزه» است.

روزه، مصداق کامل تمرین صبر و پایداری در برابر خواهش‌های دل است. **نکته مهم**

۱۵ (کسی که یک ماه گرسنگی روزانه را تحمل کند و در عین حال که میل به آب و غذا دارد، به سوی آن نرود؛ کسی که یک ماه چشم خود را از گناه حفظ کند؛ زبان خود را از دروغ و غیبت نگه دارد؛ گوش خود را از شنیدن بدی‌ها بازدارد؛ خوش‌رفتاری با مردم را تمرین کند؛ و از حجاب و پوشش خود به خوبی مراقبت کند؛ بکوشد به دیگران ستم نکند و مردم را از خود نرنجاند و مواظب باشد غذای سحری و افطاری او از درآمد پاک و حلال باشد، چنین کسی، پس از یک ماه، به تسلطی بر خود می‌رسد که قبل از ماه رمضان آن تسلط را نداشته است و اگر هر سال یک ماه این عمل را تکرار کند، سال به سال باتقواتر می‌شود (۱۵). ی‌کم کم به جایی می‌رسد که احساس می‌کند که هر کاری را که خداوند دستور داده است، می‌تواند به آسانی انجام دهد، احساس سخته نم‌کند.

پیام آیه: وجوب روزه بر مسلمان

ای کسانی که ایمان آورده‌اید،

روزه بر شما مقرر شده است

همان‌گونه که بر کسانی که پیش از شما

بودند، مقرر شده بود

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ

كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

پیام آیه: هدف از واجب شدن روزه، تقوا پیشه کردن انسان هاست

پیام آیه: روزه بر اقوام پیشین و در ادیان قبل از اسلام نیز واجب بوده است.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «چه با روزه‌داری که جز گرسنگی و تشنگی چیزی نصیب او نمی‌شود»^۱.

مقصود پیامبر گرامی از این سخن چیست؟ به این معنی است که روزه بودن فقط و فقط به نخوردن

و نیاشامیدن نیست بلکه برای کسب ثواب روزه

باید از تمام کارهایی که روزه را باطل می‌کند دوری کرد.

۱- سورة بقره، آیه ۱۸۳

۲- امالی، شیخ طوسی، ص ۶۶۱

۱۷. اگر کسی به علت عذری مانند بیماری نتواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان عذر برطرف شود و تا رمضان آینده عمداً قضای روزه را نگیرد چه وظیفه‌ای بر عهده اوست؟

۱۸. در کفاره روزه هر مُدّ غذا چقدر است؟ ۷۵۰ گرم
احکام روزه

۱۶ () نه چیز روزه را باطل می‌کند که برخی از آنها عبارت‌اند از: خوردن و آشامیدن، دروغ بستن بر خدا و پیامبر و جانشینان پیامبر ﷺ، رساندن غبار غلیظ به حلق، فرو بردن تمام سر در آب، استمناء، باقی ماندن بر جنابت تا اذان صبح. (۱) ۱۶

فعالیت کلاسی

با مراجعه به رساله توضیح المسائل، عبارت‌های زیر را تکمیل کنید.

۱	اگر روزه‌دار سهواً چیزی بخورد یا بیاشامد، روزه‌اش باطل نمی‌شود .
۲	اگر روزه‌دار، چیزی را که لای دندانش مانده .. عمداً بخورد .. روزه‌اش باطل می‌شود.
۳	روزه‌دار نباید . غبار غلیظ و دود سیگار و تنباکو و مانند آنها را به حلقش برساند.
۴	استفراغ روزه را باطل نمی‌کند، مگر اینکه عمدی باشد .

۲- کسی که غسل بر او واجب است، اگر عمداً تا اذان صبح غسل نکند یا اگر وظیفه‌اش تیمم است، عمداً تیمم نکند، نمی‌تواند روزه بگیرد. البته اگر سهل‌انگاری کند و غسل نکند تا وقت تنگ شود، می‌تواند با تیمم روزه بگیرد و روزه‌اش صحیح است؛ اما در مورد غسل نکردن، معصیت کرده است.

۳- اگر کسی به علت عذری مانند بیماری نتواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان عذر او برطرف شود و تا رمضان آینده عمداً قضای روزه **۱۷ ()** باید هم روزه را قضا کند و هم برای هر روز یک مُدّ (تقریباً ۷۵۰ گرم) گندم و جو و مانند آنها به فقیر بدهد. **۱۷ ()**

۱۹ () اگر کسی روزه ماه رمضان را عمداً نگیرد، باید هم قضای آن را به‌جا آورد و هم «کفاره» بدهد؛ **۱۹ ()**

۲۰ () برای هر روز، دو ماه روزه بگیرد (که یک ماه آن باید پشت سرهم باشد) یا به شصت فقیر طعام بدهد (به هر فقیر یک مُدّ) و این کار باید تا قبل از رمضان آینده انجام شود. **۲۰ ()**

۲۱ () ۵- اگر کسی به چیز حرامی روزه خود را باطل کند؛ مثلاً دروغی را به خدا نسبت دهد، کفاره جمع بر او واجب می‌شود. یعنی باید هر دو کفاره یاد شده را انجام بدهد. البته اگر هر دو برایش ممکن نباشد، می‌تواند هر کدام را که ممکن است، انجام دهد. **۲۱ ()**

۱۹. وظیفه کسی که عمداً روزه ی ماه رمضان را نگیرد چیست؟

۱- برای آشنایی

۲۰. کفاره ی روزه ی شخصی که عمداً روزه نگرفته است چند نوع است؟ آنها را بنویسید.

۱۳۰

۲۱. اگر کسی به چیز حرامی روزه ی خود را باطل کند چه وظیفه ای بر او عهده ی او است؟

۲۲. کسی که سفر می کند در چه صورتی باید نمازش را شکسته بخواند و نباید روزه بگیرد؟

۲۳. چهار فرسخ چند کیلومتر است؟ **حدود ۲۲ و نیم کیلومتر**

وظیفه شخص مسافر: کسی که سفر می رود، اگر شرطهای زیر را داشته باشد، باید نمازش را شکسته بخواند و نباید روزه بگیرد:

۲۲ (لف) رفتن او بیشتر از ۴ فرسخ شرعی (حدود ۲۲/۵ کیلومتر) و مجموعه رفت و برگشت او بیشتر از ۸ فرسخ باشد.

(ب) بخواهد کمتر از ده روز در جایی که سفر کرده، بماند. پس کسی که می خواهد ده روز و بیشتر در محلی که سفر کرده است، بماند، باید نمازش را کامل بخواند و روزه اش را هم بگیرد.

(ج) برای انجام کار حرام سفر نکرده باشد؛ مثلاً اگر به قصد ستم به مظلوم یا همکاری با یک ظالم در ظلم او سفر کند، باید روزه اش را بگیرد. اگر فرزند با نهدی پدر و مادر به سفری برود که آن سفر بر او واجب نبوده است، باید نماز را تمام بخواند و روزه اش را بگیرد. **(۲۲)**

اندیشه و تحقیق

درباره مسائل زیر به توضیح المسائل مرجع تقلید خود مراجعه کنید و پاسخ آن را به دست آورید.

اگر مسافر پیش از ظهر به وطنش یا به جایی که می خواهد ده روز در آنجا بماند، برسد، در چه صورتی باید روزه بگیرد و در چه صورتی نباید روزه بگیرد؟	۱
در صورتی که قبل از رسیدن به آن مکان کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد.	
اگر مسافری که صبح حرکت کرده است، بعد از ظهر به وطن یا به جایی که می خواهد ده روز بماند برسد، وظیفه اش چیست؟	۲
این مسافر نمی تواند در آن روز، روزه بگیرد.	
اگر کسی که روزه است، بعد از ظهر مسافرت کند، وظیفه اش نسبت به روزه آن روز چیست؟	۳
روزه خود را باید ادامه دهد.	
اگر کسی که روزه گرفته، پیش از ظهر مسافرت کند و بخواهد به بیش از چهار فرسخ برود، وظیفه اش چیست؟	۴
وقتی به چهار فرسخ رسید (حکم مسافر پیدا کرد) باید روزه اش را افطار کند.	

حسین عیسی پور
منطقه ۳۱ (شهرک درفول)